

Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego

Czym jest polityka młodzieżowa?

Marcin Skocz
Katarzyna Postawa
Marek Prokopowicz

**DOLNY
ŚLĄSK**
www.dolnyslask.pl

Wrocław 30 marca 2009

 Forum
Radni -
Młodzież

Czy Dolny Śląsk stać na więcej?

Program „Młodzież w działaniu”

Szanowni Państwo,

Droga Młodzieży,

nie odkryję Ameryki, powtarzając za socjologami, że lepsze wyniki w szkole, lepszą wydajność w pracy, lepsze zdolności społeczne dzieci, poczucie większego bezpieczeństwa zależą od dobrych stosunków społecznych, a wręcz przyjaznych relacji międzyludzkich. A największy wkład w rozwój gospodarki wnoszą ludzie lepiej wykształceni, zadowoleni, czujący się dobrze w swoim otoczeniu. Dzięki takim ludziom poprawiają się stosunki społeczne, które rzutują na bezpośrednie korzyści, zwłaszcza ekonomiczne. Badacze alarmują. Na przestrzeni dwudziestu ostatnich lat odnotowujemy spadek aktywności obywatelskiej (ilość zebrań, członków różnych kół, klubów, itp.) i jednocześnie wzrost nowych różnych form organizacji społecznej (organizacje pozarządowe, zwykle stowarzyszenia, sieci itd.).

Z jednej strony więc zanikają kontakty międzyludzkie, a z drugiej zaś wzrasta liczba nowych organizacji społecznych. Z tą różnicą jednak, że nowe trzymają ludzi na dystans, nie są oparte na relacjach towarzyskich. Członkowie nie muszą się spotykać, by zgłosić swój akces. Kontaktują się za pośrednictwem poczty, Internetu, wymieniają informacje, prowadzą sprawozdawczość, przelewają pieniądze. Dzisiejsza przeciętna organizacja nie służy podtrzymywaniu więzi czy nawiązywaniu kontaktów. Dzięki nowym, porywającym narzędziom współczesnej techniki zyskujemy więcej odmian komunikacji i paradoksalnie, w rzeczywistości, otrzymujemy – IZOLACJE. Ta znieczula nas na osoby, które są obok.

Jak więc mamy dzisiaj mówić o wspieraniu społeczeństwa obywatelskiego? Skoro należy go najpierw zbudować? A może odbudować?

Jak mówić dzisiaj o współpracy różnych podmiotów życia społecznego, skoro brakuje łącznika-elementarnego składnika współpracy – DIALOGU? Podstawy każdego aktu komunikacji.

Proponuję Państwu i Wam, SPOTKANIE. Po prostu i aż.

Czy otwarta formuła spotkania, jaką dla Państwa wybraliśmy ułatwi odnalezienie drogi komunikacji, języka, kodu rozmowy, porozumienia?

Czy pomoże Wam i Państwu wpaść na siebie? Swoje poglądy, ciekawe odkrycia, refleksje?

I ostatecznie, czy skłoni do słuchania siebie nawzajem? Pomoże sformułować myśli?
Doświadczyć, by potem móc działać?

Jeśli tak się stanie, proszę o Wasz akces pod *Apelem o hierarchizację priorytetów rozwojowych* dla naszego rozwoju, dla naszej przyszłości, dla naszej gospodarki. Postawmy Kapitał Ludzki w centrum działań i uwagi naszych decydentów i młodych obywateli, mieszkańców Dolnego Śląska.

Zwłaszcza w obliczu kryzysu gospodarczego i realnego ryzyka, że młodzież, edukacja, szkolnictwo mogą utracić finansowanie ze środków rządowych.

Wioletta Matysek-Szumilas

Dyrektor Wydziału Współpracy

z Organizacjami Pozarządowymi UMWD

**DOLNY
ŚLĄSK**

www.dolnyslask.pl

Forum
Radni -
Młodzież

Czy Dolny Śląsk stać na więcej?

Program „Młodzież w działaniu”

Kim jest „młodzież”?

„(...) osoby w wieku w wieku pomiędzy 15 a 24 rokiem życia”¹

„(osoby) w czasie pomiędzy dzieciństwem a dorosłością. Termin „młodzież” odnosi się generalnie do tych w wieku pomiędzy 13 a 18 rokiem życia”²

„młodzi ludzie (w wieku 15-29)”³

„osoby (...) poniżej 21 roku życia”⁴

Już powyższe cytaty pokazują, że nie ma jednej, powszechnie przyjętej na świecie definicji grupy społecznej jaką tworzy młodzież. W Polsce sytuacja wygląda podobnie, choć rozbieżności wydają się mniejsze. W dokumentach rządowych pojawiają się różnorodne definicje i odniesienia do młodzieży, takie jak choćby w raporcie prof. dr hab. Bogdana W. Macha dla Urzędu Komitetu Integracji Europejskiej, gdzie autor definiuje młodzież jako „grupę osób w wieku od 15 do 24 lat”⁵, dopuszczając jednak podniesienie górnej granicy wieku o 5 lat, do 29 roku życia. Już jednak w uchwałach Rady Ministrów możemy znaleźć zapisy dotyczące młodzieży – „od 14 do 30 roku życia”⁶. Liczne są także użycia tego terminu jako grupy 15–18-latków, chociaż Konstytucja RP wyraźnie mówi, że dla osób w wieku do 18 roku życia właściwy jest termin „dziecko”.

Badacze zaczęli badania nad młodzieżą po wydarzeniach z końca lat 60-tych XX wieku, kiedy okazało się, że poza dziećmi i dorosłymi istnieje jeszcze jednak grupa, która ma własne interesy, dążenia i wartości.

¹ Definicja Zgromadzenia Ogólnego ONZ, <http://www.un.org/esa/socdev/unyin/qanda.htm#1> dostępna w dniu 11.03.2009

² Definicja Banku Światowego, <http://youthink.worldbank.org/glossary.php> dostępna w dniu 10.03.2009

³ Definicja Programu Młodzieżowego Commonwealthu, <http://www.thecommonwealth.org/subhomepage/152816/> dostępna w dniu 12.03.2009

⁴ Definicja Departamentu Ruchu Drogowego USA,

http://www.nhtsa.gov/people/injury/research/FewerYoungDrivers/ii__data.htm dostępna w dniu 11.03.2009

⁵ Bogdan W. Mach, Młodzież a polskie starania o członkostwo w Unii Europejskiej, UKIE 2001, dostępny na <http://www.ukie.gov.pl/www/serce.nsf/0/A3C0ADF751C0C24FC12571E800340543?Open&RestrictToCategory=#1> w dniu 13.03.2009

⁶ Uchwała Rady Ministrów z dnia 5 stycznia 1987 r. w sprawie okresowych ocen stanu zdrowia młodzieży.

Młodzież to grupa społeczna, która wyszła już z okresu dzieciństwa, ale nie osiągnęła jeszcze pełnej dorosłości. W procesie tym jest szczególnie istotna dla społeczeństwa i potrzebuje szczególnego wsparcia.

Dorosłości można przypisać różne atrybuty, ale nie wdając się w akademicką dyskusję, wiąże się ona z samodzielnością życiową i dojrzałością zawodową oraz zakładaniem rodziny. Istotny jest tu fakt, że czas „przechodzenia na swoje” cały czas opóźnia się w naszym społeczeństwie. Jedynie nieco ponad 50% osób wieku do 30 roku życia, a po ukończeniu edukacji, mieszka samodzielnie. Przedłuża się również czas edukacji, zwłaszcza wobec nowego trendu związanego z kończeniem drugiego kierunku studiów, studiów podyplomowych lub wyjazdami zagranicznymi przed podjęciem stałej pracy. Ze względu na to jednak, że w dyskusji i dokumentach potrzebne jest ustalenie sztywnych ram wiekowych, proponujemy dwie granice wiekowe:

za Europejską Białą Księgą Młodzieży – 15-25

zgodnie z programami unijnymi, w tym programem
Młodzież w Działaniu – 13 – 30

Wiemy na pewno, że młodych ludzi w wieku pomiędzy 15 a 30 rokiem życia jest w naszym województwie około 700 tysięcy, a prawie 25% z nich mieszka we Wrocławiu. Posiłkując się danymi Głównego Urzędu Statystycznego możemy ustalić, że zarejestrowani bezrobotni w wieku do 24 roku życia stanowili w 2007 roku ponad 15% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych. Ponad 171 000 osób studiuje w naszym regionie. Brak jest jednak dokładniejszych danych, nie przeprowadzono badań dotyczących tej grupy społecznej. Dane GUS nie są dostosowane do analizy grupy wiekowej w żadnym przyjętym powyżej przedziale wiekowym, a innymi nie dysponujemy.

**DOLNY
ŚLĄSK**

www.dolnyslask.pl

Forum
Radni -
Młodzież

Czy Dolny Śląsk stać na więcej?

Program „Młodzież w działaniu”

„Wyniki szeroko zakrojonych konsultacji (...) są jednoznaczne: pomimo znajdowania się w różnorodnych sytuacjach życiowych młodzi ludzie wyznają podobne wartości, mają podobne ambicje, ale także borykają się z podobnymi problemami. Zamierzając wejść na rynek pracy i założyć własną rodzinę, wybierają bądź pracę, bądź naukę; jednak zdecydowanie można stwierdzić, że ich ścieżki są bardziej zróżnicowane niż ścieżki obierane przez starsze pokolenia. Szkoła, uczelnia, praca i środowisko społeczne nie odgrywają już tej samej integrującej roli, jak było to dawniej. Młodzi ludzie usamodzielniają się coraz później.

Wszystkie te zjawiska znajdują odbicie w poczuciu pewnej niestabilności, w utracie wiary w systemy podejmowania decyzji oraz w niechęci do tradycyjnie pojętego uczestnictwa w życiu publicznym czy organizacjach młodzieżowych. Niektórzy młodzi ludzie uważają, że ich troski i problemy nie są w dostatecznym stopniu brane pod uwagę w oficjalnych strategiach tworzonych przez i dla ludzi od nich starszych. Inni skłaniają się ku obojętności czy indywidualizmowi, jeszcze inni znajdują formy ekspresji trudne do zaakceptowania przez demokratyczne społeczeństwa. Jednak większość młodzieży chciałaby mieć wpływ na procesy decyzyjne, ale nie znajduje właściwego sposobu, aby chęć tę zrealizować.

Bez wątpienia jednak młodzi Europejczycy mają dużo do powiedzenia; w końcu to głównie ich dotyczą zmiany ekonomiczne, niestabilność demograficzna, globalizacja czy coraz większe zróżnicowanie kulturowe. To od nich wymaga się prób tworzenia nowych form relacji społecznych, innych sposobów wyrażania solidarności, czy też radzenia sobie z różnicami i traktowania ich jako wartości, gdy jednocześnie pojawiają się nowe problemy. Pomimo coraz bardziej złożonego kontekstu społecznego i ekonomicznego młodzi ludzie wykazują duże zdolności adaptacyjne. Od krajowych i europejskich decydentów zależy ułatwienie tego procesu zmian przez aktywne włączenie młodych ludzi do procesów decyzyjnych.”⁷

⁷ Biała Księga Komisji Europejskiej „Nowe Impulsy dla Młodzieży”, Bruksela 2001

Czym jest polityka młodzieżowa?

Polityka młodzieżowa to celowe, spójne i zaplanowane działanie wobec młodzieży przy użyciu dostępnych dla danego poziomu władzy narzędzi. Jest to przyjęty i realizowany przez władzę publiczną i organizacje pozarządowe zespół długofalowych działań na rzecz zaspokajania potrzeb i rozwiązywania problemów społecznych młodzieży.

Polityka młodzieżowa, to celowe, spójne i zaplanowane działanie wobec młodzieży przy użyciu dostępnych dla danego poziomu władzy narzędzi. Jest to przyjęty i realizowany przez władzę publiczną i organizacje pozarządowe zespół długofalowych działań na rzecz zaspokajania potrzeb i rozwiązywania problemów społecznych młodzieży.

Polityka młodzieżowa, innymi słowy, to polityka mająca wzmocnić pomoc i możliwości w takim zakresie jak: kształcenie się, wypoczynek, zdrowie i zatrudnienie, a dotycząca dorastających dzieci (gimnazja), osób młodych (szkoła średnia) i młodych dorosłych (powyżej 18 roku życia). Na poziomie dzieci powinna wzmocniać ich bezpieczeństwo i rozwój, na poziomie średnim – ma zapobiegać popadaniu w patologiczne zjawiska społeczne oraz przygotowywać do bycia „młodym dorosłym”, na którym to poziomie powinna „pomagać” w dostępie do rynków pracy, niezależnego życia i pełnego udziału w szerszej grupie społeczeństwa. W szerszym ujęciu pojęcie polityki młodzieżowej zawiera wszystkie te dziedziny polityki publicznej, które dotyczą życia dzieci, młodych osób i młodych dorosłych – wypoczynku, zatrudnienia, zdrowia, zamieszkania, sprawiedliwości, itd. pomimo że wiele z tych dziedzin ma o wiele większe znaczenie dla młodych dorosłych.

**DOLNY
ŚLĄSK**

www.dolnyslask.pl

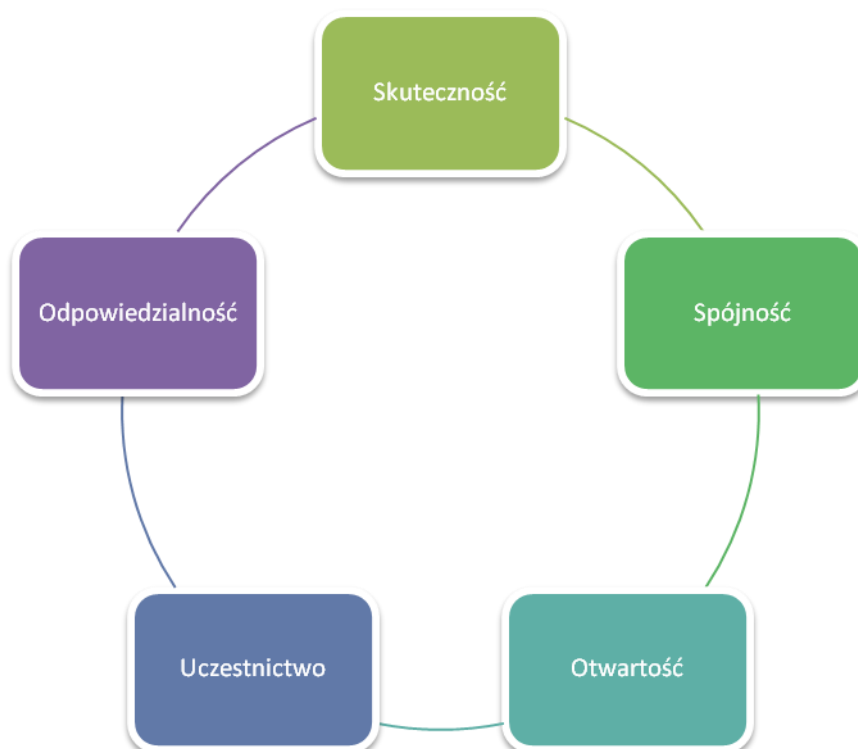
Forum
Radni -
Młodzież

Czy Dolny Śląsk stać na więcej?

WIEK	CEL DZIAŁAŃ	WIODĄCE OBSZARY
13–16 (gimnazjum)	➤ bezpieczeństwo ➤ rozwój	▪ wypoczynek ▪ kształcenie się
16-19 (szkoła średnia)	➤ profilaktyka uzależnieniowa ➤ przygotowanie do dorosłości	▪ zdrowie ▪ kształcenie się ▪ wypoczynek
19 – 25 (30)	➤ wprowadzenie na rynek pracy ➤ wsparcie w uzyskaniu niezależności osobistej ➤ wsparcie w pełnym uczestnictwie w życiu społecznym	▪ zatrudnienie ▪ kształcenie się ▪ zdrowie

Polityka młodzieżowa jest jedną z polityk priorytetowych zarówno Rady Europy, jak i Komisji Europejskiej. Ta ostatnia określa pięć zasad prowadzenia polityki młodzieżowej w sferze publicznej:

Uzupełniają je zasady współpracy administracji z organizacjami pozarządowymi w polskim systemie politycznym. Współpraca ta realizowana jest na **zasadzie partnerstwa** co oznacza, że nie ma możliwości by jedna ze stron została do niej zmuszona. Pozostałe zasady współpracy to:

Całokształt działań powinien pomóc młodym ludziom stać się pełnoprawnymi aktorami demokracji oraz pomóc w nabywaniu wiedzy, umiejętności oraz postawy potrzebnej do integracji ze społeczeństwem.

Kształtowanie polityki młodzieżowej w Polsce

Współpraca z młodzieżą w Polsce jest prowadzona głównie przez organizacje pozarządowe w ramach różnych programów i funduszy. Stąd polityka młodzieżowa opiera się na współpracy administracji z sektorem pozarządowym. W 2003 r. została utworzona **Polska Rada Młodzieży**, która miała zrzeszać i współpracować z organizacjami młodzieżowymi w Polsce i całej Europie. Miała na celu szeroko pojętą reprezentację i aktywizację młodych ludzi oraz działania mające na celu włączanie ich do życia publicznego zarówno na szczeblu krajowym, jak i międzynarodowym. Okazało się jednak, że PRM nie spełnia europejskich standardów, w związku z czym powstał projekt ustawy reformujący ją. Projekt został odrzucony przez sejmową Komisję Edukacji, Nauki i Młodzieży jako niezgodny

**DOLNY
ŚLĄSK**
www.dolnyslask.pl

 Forum
Radni -
Młodzież

Czy Dolny Śląsk stać na więcej?

z konstytucją w 2005 r. Od tego czasu trudno znaleźć jakkolwiek wzmiankę o jej działalności.

Logo Sekretariatu ds. Młodzieży
Województwa Zachodnio-Pomorskiego,
dostępne na stronie
<http://www.um-zachodniopomorskie.pl/>
pobrane w dniu 18.03.2009 r.

Na poziomie wojewódzkim jest ona bardzo słabo rozwinięta. Tylko nieliczne urzędy marszałkowskie (województw pomorskiego, opolskiego czy warmińsko-mazurskiego) wyodrębniają współpracę z organizacjami pozarządowymi, nie ma więc co mówić o współpracy z młodzieżą prowadzaną przez wyodrębnioną jednostkę. Fenomenem na skalę ogólnopolską, o którym na pewno warto pamiętać, jest **Sekretariat ds. Młodzieży Województwa Zachodnio-Pomorskiego**, działający przy urzędzie marszałkowskim. Do podstawowych zadań Sekretariatu należy zapewnienie łączności między organizacjami młodzieżowymi

działającymi na terenie województwa i organami władzy samorządowej i rządowej oraz instytucjami działającymi na rzecz młodzieży. Z racji położenia geograficznego wiele działań Sekretariatu związanych jest z organizowaniem współpracy młodzieży z organizacjami młodzieżowymi działającymi w Meklemburgii-Pomorzu Przednim, Brandenburgii oraz regionie Morza Bałtyckiego. Sekretariat koordynuje współpracę młodzieży w ramach Forum Parlamentów Południowego Bałtyku oraz BSSSC (Baltic Sea States Subregional Cooperation). Efektem wzajemnych kontaktów są realizowane wspólnie projekty – Sekretariat pomaga w poszukiwaniu możliwości dofinansowania z dostępnych funduszy krajowych lub zagranicznych poprzez szkolenia oraz zamieszczanie informacji na ten temat w elektronicznym biuletynie. Biuletyn ten jest źródłem wiedzy na temat inicjatyw młodzieżowych podejmowanych w regionie, umożliwia także znajdowanie partnerów przy realizacji wspólnych projektów. Sekretariat wspiera działalność regionalnego przedstawicielstwa młodzieży – Rady Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego. Kierownikiem Sekretariatu jest **Małgorzata Ludwiczak**.

Kontakt: mlodziez@wzp.pl

Adres: pl. Orła Białego 2, 70-562 Szczecin

Region Dolnego Śląska

Patrząc przez pryzmat ogólnopolskiej realizacji polityki młodzieżowej w województwie dolnośląskim nie wygląda najgorzej. Prowadzona jest przez Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, a konkretnie Departament Spraw Społecznych. W jego ramach istnieje **Wydział Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi**. Istnieje tu pion polityki młodzieżowej, jednak nie ma ona jeszcze podstaw prawnych. Sama w sobie polityka młodzieżowa realizowana jest w ramach dziesięciu regionów przez **Zespół Międzydepartamentowy**. Dyrektorem Wydziału Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi jest **Wioletta Matysek-Szumilas**.

Kontakt: wioletta.matysek-szumilas@umwd.pl

Adres: pl. Powstańców Warszawy 1, 50-153 Wrocław

Na terenie Dolnego Śląska mamy także do czynienia z **Dolnośląskim Parlamentem Dzieci i Młodzieży** oraz **Dolnośląską Radą Młodzieży**. Parlament jest organem skupiającym najlepszych uczniów szkół dolnośląskich wybieranych nie w drodze elekcji, ale na podstawie szkolnych osiągnięć. Nie jest więc to organ reprezentujący ogół młodych ludzi województwa. Nieefektywną i niedziałającą instytucją jest Dolnośląska Rada Młodzieży, powstała w 2004 roku, z założenia skupiająca reprezentantów organizacji pozarządowych, a mająca być łącznikiem między nimi, a samorządem. Teoretycznie miała podlegać Marszałkowi Województwa Dolnośląskiego, jednak bardzo trudno znaleźć aktualne o niej wzmianki.

Na poziomie powiatów polityka młodzieżowa realizowana jest przeważnie w ramach określonych wydziałów. Jednak jest to polityka przedmiotowa i dlatego w zależności od potrzeb należy zwracać się tu do wydziałów edukacji (oświaty), kultury, nauki, sportu czy spraw społecznych. W perspektywie ogólnopolskiej jedynie największe miasta posiadają biura lub wydziały ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi, przeważnie w ramach jednostek związanych z polityką społeczną. W województwie dolnośląskim jedynie jeden powiat – **powiat grodzki miasta Wrocławia** wyodrębnił w ramach Urzędu Miasta **Biuro ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi**. Jednak i w jego ramach nie ma żadnej

**DOLNY
ŚLĄSK**

www.dolnyslask.pl

Wrocław 30 marca 2009

Forum
Radni -
Młodzież

Czy Dolny Śląsk stać na więcej?

Program „Młodzież w działaniu”

osoby strictly odpowiedzialnej za współpracę z młodzieżą. Biuro składa się z dziesięciu osób, które wspólnie realizują zadania związane z organizacjami pozarządowymi, ich koordynacją, inicjowaniem lub współorganizowaniem szkoleń podnoszących poziom realizacji działań w sferze publicznej czy zarządzaniem projektami inwestycyjnymi i nieinwestycyjnymi współfinansowanymi z pomocowych środków krajowych i europejskich, także w ramach tematyki młodzieżowej. Jednak formalnie działań koordynacyjnych dotyczących jedynie tej ostatniej nie ma. Dyrektorem Biura ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi jest **Dominik Golema**.

Kontakt: dominik.golema@um.wroc.pl

Departament Spraw Społecznych, Biuro ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi

Adres: ul. G. Zapolskiej 2/4, 50-032 Wrocław

Logo Parlamentu Młodzieży
Wrocławia dostępne na
<http://www.pmw.org.pl/>
w dniu 19.03.2009 r.

Na terenie stolicy Dolnego Śląska istnieje oprócz tego **Parlament Młodzieży Wrocławia**. Został utworzony w 1994 roku, a jego główne cele to: reprezentacja interesów młodzieży, promocja społeczeństwa obywatelskiego oraz pośrednictwo między młodzieżą a władzami samorządowymi. Składa się z 75 posłów (głównie gimnazjaliści i licealiści) wybieranych w demokratycznych wyborach. Wartym odnotowania przykładem działalności miejskiej, mogącej odnieść sukces także na terenie miast dolnośląskich, są istniejące w Warszawie **Młodzieżowe Rady Dzielnicy**. Są to stałe demokratyczne organy, wybierane cyklicznie, nadzorujące realizację dzielnicowych działań dotyczących młodzieży. Dzięki MRD w Warszawie powstało m.in. wiele Klubów Młodzieżowych. MRD promują zainteresowanie sprawami lokalnymi najbliższymi uczniom oraz zachęcają do wypracowywania przez nich oraz podejmowanie własnych rozwiązań.

Polityka młodzieżowa jest także niezinstytucjonalizowana na poziomie gmin. Tutaj realizacja interesów młodzieży i zapewnienie rozwoju młodych ludzi leży w gestii organizacji pozarządowych i inicjatywy samej młodzieży. Ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie nakłada zobowiązanie współpracy gmin z organizacjami pozarządowymi, jednak nie ma tu konkretnej jednostki organizacyjnej, która miałaby być za to

odpowiedzialna.. Istnieją jednak lokalne **Młodzieżowe Rady (Gminy lub Miejskie)**, np. w Obornikach Śląskich, Łądku Zdrój, Strzelinie, Nowej Rudzie, Polanicy Zdroju, Bielawie, Dusznikach Zdroju, Głogowie oraz Kłodzku. Teoretycznie ich spectrum działania jest bardzo szerokie: od ekologii czy bezpieczeństwa po organizację zajęć pozalekcyjnych. Co warto zaznaczyć to fakt, że często są one organami działającymi sztucznie, a powstały nie z inicjatywy młodzieży, ale dorosłych, którzy chcieli by ich dzieci zainteresowały się sprawami wspólnoty lokalnej.

Ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie podaje kilka form współpracy między administracją na wszystkich szczeblach i organizacjami (art. 5). Należy pamiętać o tym, że są to jedynie przykładowe formy współpracy. Dzielimy je na współpracę finansową i pozafinansową.

Współpraca pozafinansowa to:

→ **informowanie:** wzajemna wymiana informacji dotycząca planowanych kierunków działalności organów administracji publicznej i zainteresowanych organizacji jest jednym z kluczowych narzędzi współpracy. Może się to odbywać przez tworzenie stron internetowych, grup roboczych, zespołów (ogółem ciał złożonych z przedstawicieli administracji i organizacji), forum czy komórek organizacyjnych w urzędach. Ważne jest by pamiętać, aby przy tworzeniu jakiegokolwiek z instrumentów informacja docierała do jak najszerszej grupy organizacji. Wymiana informacji pozwala na lepsze zrozumienie i znajomość drugiej strony, a przez to na lepsze partnerstwo w działaniu, wyższy poziom zaufania i mniejsze prawdopodobieństwo zaistnienia konfliktów;

→ **konsultacje:** dotyczą konsultowania projektów aktów prawnych. Organy administracji, przygotowując akty prawne, są zobowiązane nie tylko poinformować o tym organizacje pozarządowe, ale także umożliwić im wyrażenie swojej opinii (art. 5 ust 1 pkt 4 Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie). Dotyczy to wszystkich aktów prawnych: ustaw i rozporządzeń, ale i aktów prawa miejscowego, uchwalanych przez samorząd terytorialny (np. projekty uchwał rad gmin). Dzięki systemowi konsultacji młodzi ludzie mogą m.in. wpływać na politykę lokalną, metody jej realizacji oraz być współodpowiedzialnymi za podejmowane decyzje;

→ **tworzenie zespołów:** wspólne zespoły doradcze i inicjatywne, składające się z przedstawicieli sektora pozarządowego i administracji publicznej to sposób na bardziej usystematyzowaną, zinstytucjonalizowaną współpracę. Szczególnym rodzajem takiego zespołu doradczego jest Rada Działalności Pożytku Publicznego (powołana na podst. ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie), ale ustawa pozwala na tworzenie różnorodnych zespołów i to nie tylko na szczeblu centralnym. Na poziomie samorządu lokalnego można je powołać np. uchwałą rady gminy lub miasta. W zespołach stosowane są też dwa poprzednie narzędzia: informacja i konsultacje – powiązanie ze sobą tych trzech czynników rodzi sukces – czyli efektywną realizację polityki w skali mikro;

→ **roczny program współpracy:** w każdej z polskich gmin, w każdym powiecie i województwie co roku powinien powstać program współpracy z organizacjami pozarządowymi. Jest to dokument, który powinien zostać przygotowany we współpracy z organizacjami pozarządowymi. Zalecenie tworzenia programów współpracy wynika z komentarzy do ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Przyjęty plan współpracy ma charakter polityczny, tzn. prezentuje politykę jednostki samorządu terytorialnego na najbliższy rok w zakresie współpracy z organizacjami pozarządowymi. W razie nieuchwalenia programu, każdy podmiot, który ma interes prawny w jego uchwaleniu (organizacja pozarządowa działająca na terenie danej jednostki samorządu) może – po bezskutecznym wezwaniu do uchwalenia programu – zaskarżyć jego brak do sądu administracyjnego (art. 101 a ustawy o samorządzie gminnym, art. 88 ustawy o samorządzie powiatowym, art. 91 ustawy o samorządzie województwa).

Pięć podstawowych zasad dotyczących tworzenia programów współpracy administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi:

1. Program współpracy dotyczy organizacji pozarządowych w ogóle, a nie wyłącznie organizacji pożytku publicznego.
2. Program współpracy ma charakter obligatoryjny.

3. Formalnie program współpracy ma charakter roczny, ale powinien być tworzony z perspektywą współpracy wieloletniej.
4. Sam proces budowania programu współpracy powinien być efektem współpracy dwóch podmiotów: właściwej jednostki samorządu terytorialnego oraz organizacji pozarządowych działających na jej obszarze.
5. Program współpracy powinien dotyczyć różnorodnych form współpracy, a nie jedynie zlecania zadań.

Z jednej strony roczny program współpracy określa ramy działania w perspektywie krótkookresowej, z drugiej strony jest elementem długookresowej strategii rozwoju i corocznym krokiem prowadzącym do lepszej przyszłości uczestników życia wspólnoty. Poza tym, można przyjąć, że stanowi swojego rodzaju zobowiązanie współpracy, motywujące do wspólnie podejmowanych projektów.

Finansowe formy współpracy sprowadzają się do dwóch form:

→ **powierzania** wykonywania zadania publicznego wraz z udzieleniem dotacji na sfinansowanie jego realizacji; takie działanie prowadzi do delegacji uprawnień i decentralizacji działań przy jednoczesnym wsparciu finansowym. Oddolna realizacja działań przez organizację przedmiotowo związaną z zadaniem publicznym może doprowadzić do lepszej jego realizacji, co związane jest z praktycznym wykorzystaniem fachowej wiedzy, którą urzędnicy często nie dysponują, najczęściej z powodu posiadania pracy o innym charakterze;

→ **wspierania** wykonywania zadania publicznego wraz z udzieleniem dotacji na częściowe dofinansowanie jego realizacji; ukazuje to poparcie dla inicjatyw pozarządowych w sferze publicznej, które tak czy siak mogłyby być wykonywane albo, z drugiej strony, bez chociaż częściowego wsparcia nie zaistniałyby.

Polityka młodzieżowa w aspekcie europejskim

Poniżej zaprezentowane zostały przykładowe instrumenty polityki młodzieżowej, które występują w innych krajach europejskich. Ma to za zadanie pokazać w jaki sposób pozostała część Europy podchodzi do kształtowania obywatelskich postaw wśród młodzieży, a także stara się aktywizować ten sektor społeczeństwa. Możliwość uzmysłowienia pełni możliwości i dostępnych inicjatyw, stosowanych na co dzień w wielu innych krajach, może stać się pozytywnym czynnikiem w procesie kreowania polityki młodzieżowej na terenie Dolnego Śląska.

Na potrzeby niniejszego opracowania przedstawione zostaną instrumenty tworzenia i modyfikowania polityki młodzieżowej należące do trzech głównych typów działań :

Funkcjonowanie informacji młodzieżowej ma pomagać młodym ludziom w realizowaniu ich aspiracji oraz we włączaniu się w aktywne uczestnictwo w życiu społecznym. Informacja powinna poszerzać możliwości dokonywania wyborów w obszarach dostępnych dla młodzieży, promować niezależność postaw i udzielać wszechstronnego wsparcia.⁸

⁸ Europejska Karta Informacji Młodzieżowej, przyjęta w Bratysławie (Słowacja) 19 listopada 2004r przez European Youth Information and Counselling Agency, dostępna w dniu 15.03.2009 r. na stronie: www.eryica.org/files/166_documents_pl_charter_PL.pdf

Ze względu na łatwość skalowania tego instrumentu, a zatem możliwość realizacji go zarówno w skali regionu, jak i całego kraju, jest on jednym z najczęściej występujących elementów polityki młodzieżowej w krajach Europy Zachodniej. Poszczególne kraje rozwinęły ten instrument w różnorodnej formie.

Praktycznym przykładem sprawnej **sieci informacji młodzieżowej** jest **Księstwo Asturii**⁹, które stworzyło Sieć Informacji Młodzieżowej, w skład której wchodzi:

Flaga Księstwa Asturii dostępna w dniu 18.03.2009 na stronie <http://pl.wikipedia.org/wiki/Asturia>

- ponad 40 biur młodzieżowych, współdziałających ze sobą i pozostających w stałym kontakcie, których zadaniem jest przekazywanie spersonalizowanej informacji młodzieży, współtworzenie biuletynu;
- Regionalne Centrum Informacji Młodzieżowej zajmujące się koordynacją działań, wydawaniem biuletynu informacyjnego, przygotowywaniem i wydawaniem innych materiałów oraz publikacji;
- Instytut Młodzieżowy Asturii nastawiony na promocję młodzieży jej integrację społeczną a także ułatwienie jej wchodzenie na rynek pracy;
- Domy Młodzieżowe, w których młodzież może spotkać się i uczestniczyć w różnych imprezach oraz wydarzeniach. Wszystkie obiekty wyposażone są w sale wystawiennicze, konferencyjne, a także inne pomieszczenia o wysokiej przydatności z punktu widzenia organizacji różnego rodzaju inicjatyw młodzieżowych. Większość udostępnia darmowy, bezprzewodowy dostęp do Internetu. Należy podkreślić, iż domy te są zarządzane i prowadzone przez młodzież. Istnieją także takie placówki, w których zarządzanie danym obiektem odbywa się przy współudziale młodzieży i instytucji państwowych.¹⁰

⁹ Wspólnota autonomiczna oraz prowincja w północnej Hiszpanii

¹⁰ Na podstawie danych dostępnych na stronie <http://www.asturias.es/portal> w dniu 15.03.2009 r.

Ta niezwykle rozbudowana i unikalna sieć angażuje bardzo wielu młodych ludzi z całego księstwa, a także przyczynia się do czynnej kreacji polityki młodzieżowej w całym regionie.

Nieco bardziej tradycyjną formę przyjmuje **informacja młodzieżowa funkcjonująca w Irlandii**. Tutaj funkcjonuje stale 30 centrów informacji udostępniających dane nie tylko z zakresu imprez

Logo Informacji Młodzieżowej w Irlandii; dostępne na stronie <http://www.bantryymca.org/yic.htm> w dniu 18.03.2009 r.

kulturalnych i aktualnych wydarzeń przeznaczonych dla młodych ludzi, ale również informacje z zakresu praktyk, staży, szkoleń, możliwości wolontariatu i wyjazdów europejskich, projektów organizowanych z myślą o tej grupie społecznej, jak również poszukiwanych pracowników młodzieżowych czy dostępnych mieszkań do wynajęcia.

Dla porównania **na terenie Dolnego Śląska** jedyna sieć informacji młodzieżowej jaka kiedykolwiek istniała prowadzona była przez Stowarzyszenie Semper Avanti¹¹ w latach 2006–2007. Obejmowała ona 19 punktów informacji i zajmowała się przekazywaniem różnorodnych danych z zakresu organizacji spędzania wolnego czasu, możliwych staży, praktyk zagranicznych, okazji do uczestniczenia w wolontariacie europejskim i lokalnym, itp. Ze względu na brak dalszych źródeł finansowania działalność sieci informacji została przerwana.

	Asturia	Irlandia	Dolny Śląsk
Powierzchnia [km ²]	10 604	70 273	19 947
Ilość punktów [szt.]	40	30	19 (w latach 2006–2007) <u>obecnie 0</u>

¹¹ Informacje dostępne w dniu 18.03.2009 r. na www.semperavanti.org

Rzecznictwo młodzieżowe

Uczestnictwo młodzieży w życiu publicznym i społecznym konieczne jest dla rozwoju państwa obywatelskiego.¹² Istnieje wiele różnorodnych form instytucji młodzieżowych, funkcjonujących w krajach europejskich, które powołane zostały do istnienia aby motywować i pomagać oraz ułatwiać młodzieży udział w życiu publicznym. Na potrzeby niniejszej analizy przedstawione zostaną organy, których działanie jest najbardziej efektywne biorąc pod uwagę znaczenie i kompetencje oraz zaangażowanie młodych ludzi w ich struktury.

Rady młodzieży

Ich kompetencje różnią się nieco w zależności od skali ich działania oraz specyfiki prawa kraju, w którym funkcjonują. Możemy wyróżnić regionalne, narodowe i międzynarodowe rady młodzieży. Do podstawowych zadań rad należą:

- reprezentowanie interesów młodzieży wobec organów administracji publicznej;
- opiniowanie inicjatyw bezpośrednio lub pośrednio dotyczących interesów młodzieży o projektach aktów normatywnych dotyczących młodzieży;
- prezentowanie interesów młodzieży opinii publicznej.

Rady młodzieżowe działają w niemal wszystkich krajach europejskich. Najlepszym przykładem tej instytucji jest Walijska Rada Dzieci i Młodzieży – „Funky Dragon”. W skład Rady wchodzi 100 młodych obywateli Walii pochodzących z różnych środowisk, reprezentujących różne grupy społeczne. Wiek młodych osób wchodzących w skład Rady waha się od 11 do 25 lat. Głównym zadaniem Rady jest zapewnienie aby punkt widzenia dzieci i młodzieży był zawsze

Logo jednej z rad młodzieży, dostępne na <http://www.deforestareayouthcouncil.org> w dniu 18.03.2009 r.

¹² Uzasadnienie do projektu Ustawy o przedstawicielstwach młodzieży i ich uczestnictwie w życiu publicznym, 2 listopada 2004 r., dostępne w dniu 17.03.2009 na stronie <http://www.yforum.pl/archiwum/uzasadnienie.php>

**DOLNY
ŚLĄSK**

www.dolnyslask.pl

Wrocław 30 marca 2009

Forum
Radni -
Młodzież

Czy Dolny Śląsk stać na więcej?

Program „Młodzież w działaniu”

słyszany i uwzględniany w procesie podejmowania decyzji na szczeblu regionalnym oraz krajowym. Dysponując uprawnieniami do opiniowania aktów wpływających na sytuację dzieci i młodzieży Rada przekazuje swoje rekomendacje nie tylko do wiadomości opinii publicznej, ale również do państwowych organów decyzyjno–ustawodawczych. Dzięki możliwości uczestniczenia również w etapie planowania inicjatyw i programów z zakresu polityki młodzieżowej, uczestnicy Rady mają bezpośredni wpływ na kształtowanie sytuacji swoich rówieśników na terenie całego kraju. „Funky Dragon” jest Radą niezwykle dynamiczną w swoich działaniach i nie ogranicza się jedynie do zadań podstawowych, ale realizuje wiele różnorodnych projektów pro młodzieżowych¹³.

Rady i fora młodzieży w Walii funkcjonują już w prawie wszystkich 22 hrabstwach i miastach. Dzięki funkcji opiniotwórczej oraz doradczej mają one możliwość przekazywania bezpośrednio do organów podejmujących decyzje swoich sugestii i propozycji ewentualnych zmian w aktach prawnych.

Parlament młodzieży

Działa na podobnej zasadzie jak rady młodzieży, jednak większy nacisk kładzie na sprawy związane z edukacją i rozwojem. Możemy wyróżnić narodowe parlamenty młodzieży i Europejski Parlament Młodzieży. Jego główną funkcją jest opiniowanie inicjatyw oraz proponowanie rozwiązań problemów dotyczących dzieci i młodzieży. Nie bez znaczenia jest również ściśle osadzenie tego organu w systemie praw i norm danego kraju. Parlamenty młodzieżowe są rzadziej spotykane niż Rady jednak zazwyczaj w ich skład wchodzi większa liczba przedstawicieli młodzieży.

Logo Europejskiego Parlamentu Młodzieży dostępne na stronie <http://eyppoland.blox.pl/2006/07/Europejski-Parlament-Mlodziezy-EYP-Poland-1.html> w dniu 18.03.2009 r.

Dla przykładu Szkocki Parlament Młodzieży został założony w 1999 roku. Zbiera się trzykrotnie w roku, w jego skład wchodzi młodzi ludzie w wieku 14–25 lat, pochodzący z organizacji pozarządowych (100 miejsc), lokalnych Rad młodzieży (146 miejsc), pozostałą

¹³ Informacje na podstawie oficjalnej witryny internetowej Rady (<http://www.funkydragon.org>) oraz materiałów dostępnych pod adresem http://www.funkydragon.org/en/fe/fileloader/load_docs.asp?filePathPrefix=8605&fileLanguage=e w dniu 18.03.2009

część wolnych miejsc (brakujących do pełnych 300) uzupełniają indywidualni przedstawiciele młodzieży. Ze względu na dużą aktywność i ambitne cele, Szkocki Parlament Młodzieży przygotował całą strategię polityki młodzieżowej¹⁴. W trakcie jego regularnych obrad opiniuje dokumenty dotyczące młodzieży oraz przedstawia własne sugestie na temat poprawy sytuacji młodych osób w całym kraju.

Partnerstwo sektorowe

Istnienie wiele różnych przykładów partnerstwa sektorowego w ramach polityki młodzieżowej w krajach europejskich. Najlepiej ideę tego instrumentu obrazuje przykład inicjatywy zapoczątkowanej w 2002 roku. **Dialogue Youth** to partnerstwo pomiędzy Narodową Agencją Młodzieżową Szkocji i zrzeszeniem, wszystkich 32, jednostek administracyjnych pochodzących z całej Szkocji¹⁵. Do jego obowiązków należą m.in.:

- zapewnieniem młodzieży możliwości realnego wpływu na instytucje sektora publicznego zajmujące się ich sprawami;
- możliwość przedstawiania zmian w samych procedurach dotyczących młodzieży w instytucjach publicznych;
- dbanie o przedstawianie opinii młodych ludzi i angażowaniu ich w proces planowania różnorodnych przedsięwzięć;
- danie szansy młodzieży na proponowanie efektywnych i innowacyjnych rozwiązań dotyczących sektora publicznego jak również instrumentów kształtowania polityki młodzieżowej;
- przekazanie części uprawnień decyzyjnych młodym obywatelom tworząc odpowiednie instytucje, struktury i narzędzia;
- tworzenie inicjatyw rozwijających politykę młodzieżową.¹⁶

¹⁴ W oparciu o materiały informacyjne i prasowe dostępne w dniu 16.03.2009 pod adresem www.scottish.parliament.uk/business/research/pdf_res_notes/rn01-100.pdf

¹⁵ W oparciu o materiały dostępne na <http://www.cosla.gov.uk/> w dniu 18.03.2009 r.

¹⁶ Informacje na podstawie <http://www.dialogueyouth.org/> dostępna w dniu 18.03.2009 r.

Material promujący Dialogue Youth
dostępny na <http://www.dialogueyouth.org/>
w dniu 18.03.2009 r.

Proces opiniowania poszczególnych aktów przebiega oddolnie. Każdy z regionów administracyjnych Szkocji objęty jest w/w inicjatywą i posiada własny sposób na pozyskiwanie komentarzy młodzieży. Najczęściej są to powstałe w ramach regionów rady młodzieży lub parlamenty. Zdarzają się jednak również formy kontaktu za pośrednictwem szkół lub innych instytucji państwowych. Zdobyte w ten sposób sugestie i pomysły przekazywane są wyższemu szczeblom administracyjnym za pośrednictwem podmiotów uczestniczących w Dialogue Youth, kończąc na władzy ustawodawczej.

W ramach poszczególnych regionów podejmowane są odrębne inicjatywy mające za zadanie wypełniać główne założenia partnerstwa. Do przykładów można zaliczyć projekt „INSPECTOR8” organizowany w ramach jednostki administracyjnej Dumfries and Galloway. Polegał on na stworzeniu drużyny młodych inspektorów, która zajmowała się oceną wybranych procedur i usług w całym regionie. Począwszy od udostępniania sal sportowych poprzez system funkcjonowania bibliotek a skończywszy na administracji publicznej. Projekt odniósł tak duży sukces, że policja, straż pożarna i inne podmioty państwowe wyraziły zainteresowanie jego kontynuacją i rozszerzeniem. Jak widać opinie i raporty młodych „inspektorów” okazały się bardzo trafne i pozytywnie wpłynęły na całe społeczeństwo.

Kolejna inicjatywa przeprowadzana w ramach Dialogue Youth, nosiła nazwę „Youth of the borders”. Polegała ona na stworzeniu gazetki młodych, która edytowana była przez młodzież i dla młodzieży. Dzięki doskonale zorganizowanej infrastrukturze (również internetowej) stała się ona nie tylko źródłem informacji i aktywizacji społeczności młodych w regionie, ale również doskonałym przekaznikiem decyzji władz lokalnych. Wszelkie akty, dotyczące środowiska młodzieży, publikowane były na jej łamach (zarówno w Internecie, jak i w wersji papierowej). Sprawilo to, że odzew na propozycje zmian prawnych ze strony młodych był ogromny. Młodzież dzięki dostępowi do informacji, przygotowanej

w odpowiedniej i zrozumiałej dla nich formie, mogła wyrazić swoje komentarze za pośrednictwem witryny internetowej. Taki system opiniowania zwiększył zaangażowanie młodych ludzi w kształtowanie decyzji władz, które w sposób bezpośredni dotyczyły tej grupy społecznej.

Literatura

Wykaz dokumentów dotyczących młodzieży:

Biała Księga Komisji Europejskiej „Nowe Impulsy dla Młodzieży”

<http://www.yforum.pl/strategia/biala-k.pdf>

Europejski Pakt dla Młodzieży

www.ukie.gov.pl (zakładka Edukacja, podstrona Polityka Młodzieżowa)

Strategia Państwa dla Młodzieży na lata 2003–2012

<http://www.yforum.pl/strategia/strategia.php>

Aktualizacja Strategii Państwa dla Młodzieży na lata 2006–2012, Projekt, MEN,

http://bip.men.gov.pl/akty_projekty/projekt_strategii_ala_mlodziemy_2003-12.pdf

Ciekawe opracowania dotyczące młodzieży i polityki młodzieżowej:

Polityka Młodzieżowa Unii Europejskiej, Urząd Integracji Europejskiej – Centrum Informacji Europejskiej, www.ukie.gov.pl (zakładka Centrum Informacji Europejskiej)

Ludwiczek Małgorzata, *Polityka młodzieżowa w Unii Europejskiej, w Polsce i w województwie zachodniopomorskim, strona Urzędu Marszałkowskiego, www.um-zachodniopomorskie.pl (zakładka Sekretariat ds. Młodzieży)*

(Red.) Fatyga Barbara, *Dwie prawdy o aktywności. Uwarunkowania i możliwości działania młodzieży w środowisku lokalnym w perspektywie polityki młodzieżowej Rady Europy. Raport z badań, Biuro Młodzieży MENiS, Warszawa 2005*
http://antropologia.isns.uw.edu.pl/teksty_uzupelniajace/dwie_prawdy.pdf

Pawlik Agnieszka, *Raport o polityce młodzieżowej, którym objęta jest młodzież na Dolnym Śląsku oraz o wsparciu młodzieży oferowanym przez Samorząd Województwa Dolnośląskiego, na tle dobrych praktyk w innych wybranych krajach i regionach Europy.*